

Återförsäkringsbranschens verktyg

– för att föra över risk från direktbolag till återförsäkringsbolag eller mellan återförsäkringsbolag

Denna framställning beskriver branschens grundverktyg såsom typer och former av återförsäkringskontrakt.

”Försäkringskedjan” börjar med försäkringsskudnen som vänder sig till försäkringsbolaget som i sin tur samlar de olika försäkringstyperna i portföljer som t.ex. civilförsäkringar, företagsförsäkringar, ansvarsförsäkringar. Försäkringsbolaget gör en bedömning av vilka skador som kan drabba bolagets försäkringsbestånd och om skadekostnaden bedöms överstiga vad bolaget enligt gällande regler får bära ”för egen räkning”.

I Sverige finns i bolagsordningen angivet hur stora risker ett försäkringsbolag får ikläda sig. Därtill kommer också bolagets interna regler för riskintag. Om riskerna är större än vad regelverket medger köper bolaget oftast återförsäkring för den del som överskrider vad bolaget avser att bära ”för egen räkning”. Försäkringsbolaget ”cederar” då affär till återförsäkringsmarknaden och blir ”cedent”. Om återförsäkraren i sin tur inte kan eller önskar stå hela risken som man mottagit kan återförsäkringsbolaget, i sin tur, välja att återförsäkra i återförsäkringsmarknaden den del man inte får eller önskar bära själv. Återförsäkring av återförsäkringsbolag benämns ”retrocession”, populärt kallad ”Retro-affär”. Marknaden för denna typ av affär är betydligt mindre än återförsäkring av direktaffär.

De saksador som normalt täcks under ett återförsäkringsavtal kan delas in i tre olika kategorier

- Skador på enskilda objekt - t.ex. brand- och maskinsador i industririsker
- Alla skador vid en och samma händelse - t.ex. storm- och översvämningssador
- Alla skador under viss tid - t.ex. skydd för resultatet av en definierad portfölj av försäkringar

Härtill kommer återförsäkring av t.ex. ansvarsrisker av olika slag, liv-, sjuk- och olycksfallrisker, mm.

Den andel av ett återförsäkringsskydd cedenten står själv – för egen räkning – kallas självbehåll.

Typer av återförsäkring

I återförsäkringssammanhang talar man om tre typer av återförsäkring. Vad man syftar på är om det finns avtal som binder köparen av återförsäkring/cedenten till

återförsäkraren som innebär att cedenten förbundit sig att återförsäkra alla risker från en definierad portfölj av försäkringar och återförsäkraren å sin sida förbundit sig att acceptera de risker cedenten lägger in i avtalet. De tre typerna av återförsäkring är:

1. Fakultativ återförsäkring/ingen av parterna bunden av avtal

Denna typ av återförsäkring innebär att cedenten kan vända sig till den återförsäkrare han önskar och återförsäkraren bestämmer i sin tur om han vill acceptera affären eller ej. Denna typ av återförsäkring används ofta tex när ett befintligt återförsäkringskontrakt inte räcker till och ytterligare kapacitet krävs för att skydda en större risk. En annan vanlig användning är om en risk inte omfattas av befintliga återförsäkringskontrakt.

2. Obligatorisk återförsäkring

Båda parter är bundna av avtal som innebär att cedenten ska återförsäkra avtalade risker hos de återförsäkrare som deltar i avtalet och återförsäkrarna har förbundit sig att acceptera de risker cedenten lägger in i avtalet. Exempel på användningsområden är kontrakt för företagsportföljer, katastrofrisker, etc.

3. Fakultativ/Obligatorisk återförsäkring

Cedenten är inte bunden av avtalet, dvs. denne kan välja om avtalet ska nyttjas eller ej. Väljer cedenten att nyttja avtalet är återförsäkraren skyldig att acceptera de risker cedenten lägger in i avtalet. Används tex för att öka kapaciteten i olika typer av obligatorisk återförsäkring.

Former av återförsäkring

Det finns två former av återförsäkring

- Proportionell återförsäkring
- Icke proportionell återförsäkring

Proportionell återförsäkring

Vid proportionell återförsäkring tar återförsäkraren över ansvaret för en andel av originalaffären som innebär att återförsäkraren erhåller en del av originalpremien som motsvarar dennes andel av återförsäkringskontraktet. Som motprestation ska återförsäkraren betala motsvarande andel av de skador som drabbar kontraktet under avtalstiden. Härutöver betalar återförsäkraren en provision till cedenten som motsvarar dennes kostnader för försäljning och administration för den aktuella andelen. Provisionen används också för att i viss mån reglera det totala resultatet för återförsäkraren. Vanligt är att man använder en glidande skala som innebär att cedenten erhåller en något högre provision om affären går med vinst. I den motsatta situationen när återförsäkraren drabbas av en förlust betalar denne en lägre provision. Används inte en glidande skala brukar provisionsvillkoren komma upp till förhandling när kontraktet förnyas.

Den proportionella återförsäkringen används idag mycket sparsamt då icke proportionella lösningar tagit över beroende på enklare administration och att det är

cedenten som till stor del styr premie och villkor vid proportionella avtal. Avtalen förekommer dock varför det är viktigt att känna till hur de fungerar. Denna typ av återförsäkring placeras i marknaden ofta direkt av cedenten utan medverkan av återförsäkringsmäklare.

Proportionell återförsäkring har två former nämligen **Kvotåterförsäkring** och **Excedentåterförsäkring**.

Kvotåterförsäkring

- Varje risk återförsäkras med samma procentuella självbehåll
- Samtliga risker i den definierade portföljen återförsäkras, dvs även små risker som cedenten helt kunnat stå själv.
- Kvotlösningen är enkel att administrera. (Jämför excedentkontrakt). Oftast räcker det att redovisa till återförsäkrarna premier resp skador för hela portföljen inkl provisionsberäkningen.
- Nedan visas ett exempel på kvotåterförsäkring där cedenten valt att återförsäkra 50 % av samtliga risker som ingår i den aktuella portföljen.

Proportionell återförsäkring – Kvot

50% cederingsgrad

Excedentåterförsäkring

- Varje risk behandlas/allokeras till återförsäkringskontraktet genom att cedentens och återförsäkrarnas respektive procentuella andelar av risken beräknas. Denna fördelning gäller såväl premier som skador.
- I exemplet nedan har cedenten bestämt att man önskar stå maximalt 10 miljoner för egen räkning (självbehåll) och återförsäkra den del av samtliga risker som överstiger denna nivå. Den största risken i portföljen utgör 40 miljoner. I exemplet

ser vi att återförsäkrarnas andel utgör tre gånger 10 miljoner. Ett excedentkontrakt byggs upp av byggklossar som har samma storlek som självbehållet. I det här exemplet 10 miljoner. Byggklossen kallas line. Den här återförsäkringen består av ett självbehåll på 10 miljoner och ett skydd på tre lines (tre gånger självbehållet). Av exemplet - en risk på 40 miljoner - ser vi att cedentens självbehåll utgör 25 % av risken och återförsäkrarnas andel 75 %. Vid en skada betalar cedenten 25 % och återförsäkrarna 75 % oavsett skadans storlek dvs. från första kronan.

Proportionell återförsäkring – Excedent/Surplus

Varje risk i portföljen behandlas separat

Exempel

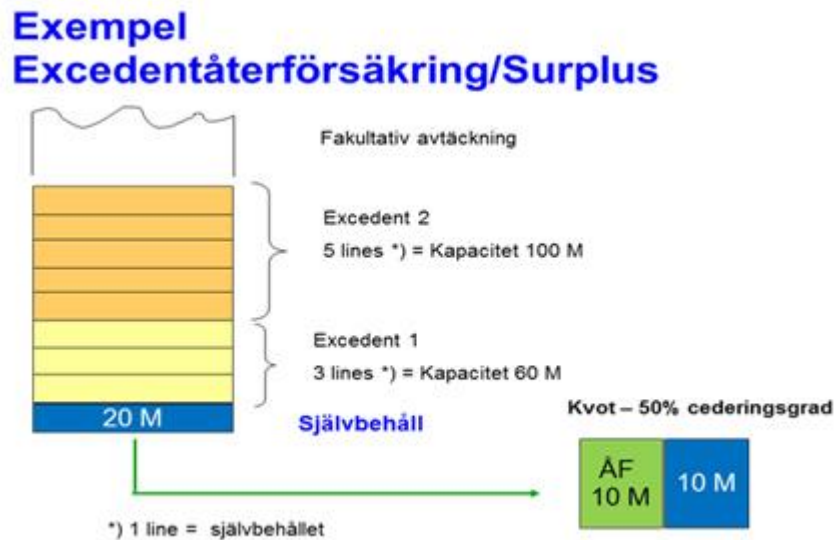
Risk med värde 40 M

Fördelning:

1. Cedentens självbehåll 25 %
2. ÅF-andel av risken 75 %

- Med denna princip kan ett excedentkontrakt byggas upp i flera excedenter lagda på varandra. Alla risker allokeras från botten och upp till den nivå som erfordras. De flesta riskerna finns i Excedent 1 då den innehåller dels risker som helt täcks där, dels risker som är större och som passerar genom Excedent 1 och stannar i Excedent 2. Excedenterna kan bestå av olika antal lines.
- I exemplet 2 finns en pil till ett litet kvotprogram för självbehållet som i detta fall innebär att 50 % av självbehållet återförsäkras. Härigenom kan självbehållet bli maximalt 10 miljoner. Excedenterna har 3 resp 5 lines vilket gör en total kapacitet på 160 miljoner + självbehållet på 20 miljoner.

- För större risker än kontraktets kapacitet får den överskjutande delen återförsäkras fakultativt, dvs ett särskilt skydd köps för den överskjutande delen av risken eller riskerna.

Administrationen av ett excedentkontrakt är omfattande. Samtliga risker allokeras till kontraktet var för sig där den procentuella fördelningen av premier och skador mellan cedenten och återförsäkrarna framgår och också fördelningen mellan olika excedenter. En portfölj som innehållande ett antal tusen risker kräver därför ett omfattande dataprogram.

Ett begrepp som har stor betydelse vid egendomsförsäkring är beteckningen EML (estimated maximum loss). Med detta uttryck avses den största skada som bedöms kunna drabba en risk. Skadan är nästa alltid betydligt mindre än totala försäkringsbeloppet för risken ifråga. Återförsäkring upphandlas därför nästan alltid efter EML bedömningen.

Avtalstiden för ett proportionellt kontrakt är inte bestämd utan gäller till vidare och oftast med tre månaders uppsägning. Vanligt är att kontraktets begynnelse dag är första januari.

Non proportionell återförsäkring

Den non proportionella återförsäkringen är skadeorienterad, dvs den ersätter skador som överstiger en överenskommen nivå/självbehåll. Premien för den icke proportionella återförsäkringen sätts av återförsäkraren och är inte på något sätt länkad till direktförsäkringspremien. Man kan lite vårdslöst säga att den icke proportionella återförsäkringen fungerar som din och min hem- eller villaförsäkring. Vid en skada betalar vi överenskommen självrisk och därefter träder försäkringen in.

Den Non Proportionella återförsäkringen har två former:

- Excess of loss – återförsäkring
- Stop loss – återförsäkring

Vid non proportionell affär är det mycket vanligt att cedenten samarbetar med en försäkringsmäklare som hjälper till med rådgivning och också oftast placerar återförsäkringen i marknaden. Mäklaren har bl a god överblick över marknaden och hur prisbilden ser ut för aktuella skydd.

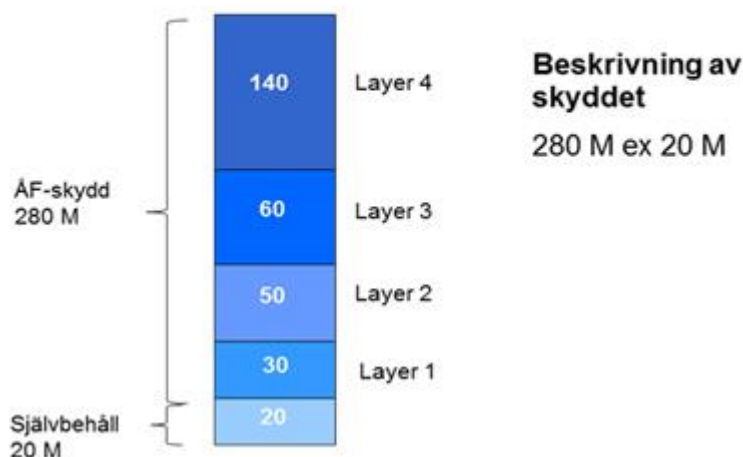
Den icke proportionella återförsäkringen har en angiven avtalsperiod som ofta är kalenderår.

Excess of loss

Återförsäkringen byggs upp med hjälp av portföljens riskprofil och hur skadebelastning ser ut. Med en riskprofil visar cedenten hur många risker som finns i portföljen och hur de fördelas efter storlek. Likaså behövs en förteckning över samtliga skador som drabbat portföljen under ett antal år. Med ledning av riskprofilen och skadeförteckningen gör cedenten, oftast tillsammans med mäklaren, en bedömning av hur många risker som finns på olika nivåer och hur inträffade skador drabbat portföljen. Med detta som utgångspunkt delas skyddet in i olika delar, Layers. Samtliga layers premiesätts var för sig varför layers med hög skadebelastning och som ofta finns i nedre delen av skyddet får högre premie än layers i övre delen av skyddet med mindre skadebelastning.

Exempel på ett Excess of loss skydd (XL-skydd) nedan. Beskrivningen av skyddet görs på följande sätt. Först anges den totala limiten, den återförsäkrade delen, och därefter självbehållets storlek – i detta fall 280 miljoner xs (excess) 20 miljoner.

Excess of Loss (XL-skydd)

Stop Loss skydd

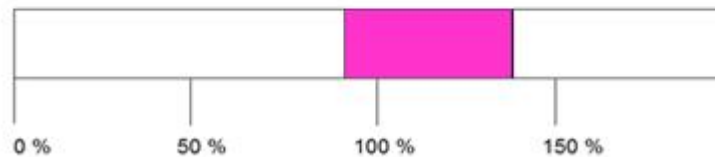
Den här typen av återförsäkring tar inte sikte på enskilda skador utan skyddar resultatet av en definierad portfölj av försäkringar som tex ett försäkringsbolags samtliga civilförsäkringar, företagsförsäkringar, etc. Här använder man det totala skadeutfallet som mätsticka, dvs samtliga skador som drabbat portföljen och ställer det emot totala premien för portföljen. Om det totala skadebeloppet – skadeprocenten/skadekvoten – överstiger en viss nivå av den totala premien lämnar återförsäkringen ersättning. Perioden som försäkringen omfattar kan vara ett år eller ibland längre eller kortare perioder. Administrationen är enkel då de risker som ingår i avtalet och de skador som inträffat inte behöver särredovisas utan det är endast totala beloppen för premier och skador som är intressanta.

I exemplet nedan är avtalsperioden ett år. Återförsäkringen lämnar ersättning om skadekvoten uppgår till minst 90 % av totala premien upp till 130 % av den totala premien, dvs. för den del av skadekvoten som faller på utrymmet mellan 90 och 130 %. Den totala ersättningen är begränsad till 40 miljoner.

Stop Loss

Alla skador under viss tid, t.ex.

- Under 1 år
- Ersätter mellan 90 % - 130 % skadekvot
- Max ersättning SEK 40 M

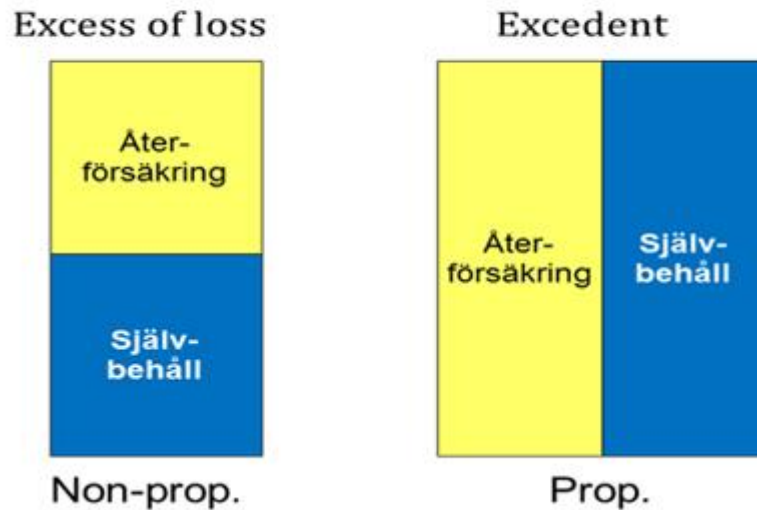

Den här typen av återförsäkring används ofta som ett komplement till övriga skydd när de tagits i anspråk.

Skadeallokering

I bilden med samma namn ser vi två staplar representerande en Non Proportionell lösning/ Excess of Loss återförsäkring och en Proportionell lösning/ Excedentåterförsäkring. Om vi allokera en skada till dessa lösningar och lägger in den från botten ser vi skillnaden mellan de olika formerna av återförsäkring. I Excess of Loss återförsäkringen lämnar återförsäkringen ersättning först när självbehållet överskrids. I den högra stapeln, Excedentåterförsäkringen, utgår ersättning "från botten" dvs. från första kronan men med 50 % då självbehållet i det här fallet är 50 % av skadebeloppet.

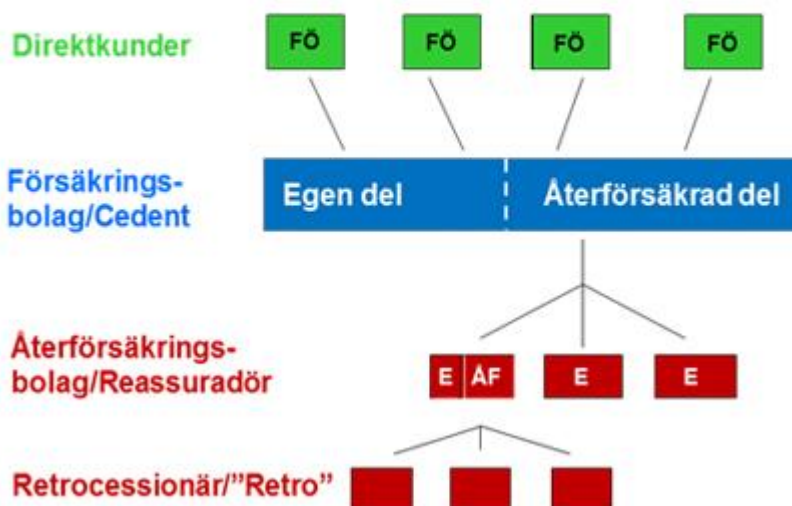
Skadeallokering

Slutord

Som avslutning på detta försök att ge en kort sammanfattning av basverktygen som används inom återförsäkring har vi en ytterligare bild som beskriver hur en risk kan fördelas från direktförsäkringsgivarens 100 procentiga avtal med kunden till återförsäkringsmarknaden. För att det ska vara möjligt att försäkra tex egendom med ibland höga värden är det nödvändigt att involvera ett stort antal riskbärare. Bilden är en principskiss varför verkligheten kan innehålla betydligt flera aktörer.

Exempel - portfölj av företagsrisker

Åke Björksäter